

Дата: 30.09.22 Клас: 5-Б (1гр.)

Укр. мова Вч.: Харенко Ю.А.

Тема: Лексична помилка. Суржик

Мета: ознайомити учнів із поняттям лексична помилка, формувати вміння користуватися тлумачним словником, відрізняти помилкове вживання слова від правильного, редагувати речення з лексичними помилками, збагачувати, уточнювати й активізувати лексичний запас учнів; розвивати увагу, кмітливість, культуру усного й писемного мовлення; виховувати в школярів бажання вивчати українську мову, потребу вдосконалювати власне мовлення.

Хід уроку

1. Слово вчителя.

Запишіть сьогоднішню дату:

Тридцять вересня

Класна робота

2. Вивчення нового матеріалу. Виконання вправ.

Поставлені питання:

1. Що таке лексична помилка?
2. Що треба зробити, щоб уникати лексичних помилок?
3. Які словники доцільно використовувати?

Ознайомтеся зі змістом таблиці. Чи помічали ви подібні помилки в мовленні інших? Як вони впливають на мовлення?

Сьогодні

Вправа 127. Ознайомтеся зі змістом таблиці. Чи помічали ви подібні помилки в мовленні інших? Як вони впливають на мовлення?

Лексична помилка	
Уживання слів не у властивому значенні	Я <u>рахую</u> , що <u>приїду</u> через <u>неділю</u> .
Повторення <u>однакових чи спільнокореневих слів</u> в одному або <u>сусідніх реченнях</u>	На <u>уроці</u> ми <u>розпочали дослідження</u> , у <u>якому мали дослідити</u> ...
<u>Невиправданий повтор змісту у двох словах, розташованих поруч</u>	<u>вільна вакансія</u> , <u>пам'ятні сувеніри</u>
Стилістично невмотивоване багатослів'я	у <u>жовтні місяці</u>
<u>Уживання слів, не властивих літературній мові (росіянізмів, невмотивованих запозичень, діалектизмів)</u>	<u>паперова салфетка</u>
<u>Порушення лексичної сполучуваності</u>	<u>Бабуся виготовляє смачні пиріжки.</u>
<u>Уживання слів, не властивих певній епосі</u>	<u>Мешканці будинку зібралися на віче; армія князя</u>

Вправа 128 (усно). Доберіть до кожного пароніма слово, що ілюструє його зміст.

Зразок. Військова частина, воєнна операція.

Військовий, воєнний; гарнітур, гарнітура;
дружний, дружній; досвід, дослід;
сильний, силовий.

Перевір себе!

Військовий квиток, воєнний стан;
спальний гарнітур, якісна гарнітура;
дружний клас, дружній погляд; досвід
роботи, хімічний дослід; сильний вітер,
силовий кабель.

Вправа 129 (письмово). Відредагуйте словосполучення й запишіть правильний варіант. Із трьома словосполученнями складіть речення.

Учбова література, дитячий педіатр, рішити завдання,
виключити електроприлади, у творі присутні помилки,
прийняти участь у конкурсі, повстали проблеми, являється
підметом, перший дебют.

Перевір себе!

Навчальна література, педіатр, виконати завдання,
вимкнути електроприлади, у творі допущено помилки,
брати участь у конкурсі, виникла проблеми, є підметом,
перший виступ або дебют.

До лексичних помилок відноситься і таке явище як суржик! Що ж це таке?

Суржик – це суміш, об'єднані штучно дві або кілька мов, без дотримання норм літературної мови.

«Суржик» в Україні є небезпечним, бо паразитує на мові, що творилася тисячоліттями, загрожує змінити мову (О.Сербенська).

Подумайте! Виконайте вправу усно.

Прочитайте текст. Яку проблему в ньому порушено? Що можна зробити для розв'язання цієї проблеми?

І дивні ж ми люди! Виходячи з дому, так уже пильно та прискіпливо оглядаємо себе в люстрі: щоб і чисте все було, і випрасуване до ладу, і до лиця. А от спілкуємося, як заманеться, не замислюючись, псуємо, нищимо мовну окрасу, анітрохи не переймаючись тим, скільки бруду, сміття, непорозуміння вносимо в мову. Бо нам «всьо равно»... (За В. Маснюкомрр).

3. Домашнє завдання.

Опрацювати параграфи 18-19 у підручнику. Виконати вправу 138 (письмово).

138

Відредагуйте словосполучення.

Слідуюча зупинка, придбали білет, гладити сукню, свіжий воздух, зробити прививку, солодка клубніка, моторна лодка, купили пірожне, великий самольот, візьму коньки.

Підготуйте плакат «Антисуржик у малюнках» (2–3 малюнки).